Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöä

1. Valko-Venäjän rajatilanne, syksy 2021: Europan ihmisoikeustuomioistuimen antamat väliaikaismääräykset

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut kaksi väliaikaismääräystä Valko-Venäjän rajatilannetta koskeviin valituksiin.

Ensimmäisessä, elokuussa 2021 antamassaan väliaikaismääräyksessä[1] tuomioistuin velvoitti Puolan ja Latvian toimittamaan kaikille Valko-Venäjän puolella rajaa oleville henkilöille **humanitaaristyyppistä apua**. Samalla se totesi selvästi, ettei **tämä tarkoittanut, että Puolan tai Latvian tulisi päästää hakijat alueelleen** ja viittasi vakiintuneeseen kansainvälisen oikeuden periaatteeseen, jonka mukaan **suvereenilla valtiolla on oikeus - kansainvälisten velvoitteidensa rajoissa - päättää ulkomaalaisen tulosta alueelleen**, siellä oleskelusta ja maasta poistamisesta. Molemmissa tapauksissa valittajat ovat pyrkimässä Valko-Venäjältä Puolaan (R.A. ja muut, 32 Afganistanin kansalaista) tai Latviaan (Ahmed ja muut, 41 Irakin kurdia) tarkoituksin hakea kansainvälistä suojelua. He eivät kuitenkaan onnistuneet ylittämään rajaa, mutta eivät päässeet palaamaan Valko-Venäjänkään alueelle. Tuomioistuin totesi henkilöiden olevan jumissa rajalla.

Toisessa, syyskuussa 2021 antamassaan Liettuaa koskevassa väliaikaismääräyksessä[2] kyse oli neljästä Afganistanin kansalaisesta, jotka olivat yrittäneet useaan otteeseen saapua Liettuaan Valko-Venäjältä tarkoituksenaan hakea kansainvälistä suojelua. Henkilöt oletetusti piileskelivät Liettuan alueella syyskuun 2021 alusta. Tuomioistuin totesi määräyksessään, että **henkilöitä ei tule palauttaa Valko-Venäjälle, jos he ovat jo saapuneet Liettuan alueelle**.

2. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Valko-Venäjän ja Puolan rajaa koskeva tuomio vuodelta 2020

EIT antoi vuonna 2020 Valko-Venäjän ja Puolan rajaa koskevan joukkokarkotuksen kieltoa käsittelevän tuomion. [3] ratkaisu on merkittävä arvioitaessa valtioiden mahdollisuuksia toimia myös tämän hetken tilanteessa.

Tuomion mukaan valittajat olivat saapuneet Puolan ja Valko-Venäjän rajalle Terespolin rajanylityspisteelle useaan kertaan ja selvästi ilmaisseet haluavansa hakea kansainvälistä suojelua. Rajavartijat olivat toistuvasti palauttaneet heidät Valko-Venäjälle suorittamatta asianmukaista turvapaikkatutkintaa välittämättä myöskään EIT:n asettamasta täytäntöönpanokiellosta valittajien asiassa.

EIT katsoi, että Puolan johdonmukainen käytäntö käännyttää ihmisiä Valko-Venäjälle tällaisissa olosuhteissa merkitsi joukkokarkotuksen kiellon loukkausta. EIT:n mukaan tapauksessa loukattiin myös EIS 3 artiklaa ja 13 artiklaa luettuna yhdessä 3 artiklan ja neljännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan kanssa

[1] R.A. ja muut v. Poland (nro. 42120/21) ja Ahmed ja muut v. Latvia (nro. 42165/21) 25.8.21
[2] A.S. ja muut v. Liettua (nro. 44205/21) 8.9.21
[3] M.K. ja muut v. Puola (nrot 40503/17, 42902/17 ja 43643/17), 23.7.2020